

Najmočnejši sovjetski pritisk na Poljake od začetka krize

VARŠAVA, Polj.—Centralni komite sovjetske komunistične partije je poslal pismo vodstvu poljske komunistične partije, v katerem pravijo Sovjeti, da Poljaki ne nasprotujejo kontrarevoluciji na učinkovit način. Neuradni viri, s katerimi so govorili zahodni novinarji, so trdili, da sta bila neposredno kritizirana v pismu voditeljske poljske partije Stanislaw Kania in predsednik vlade Wojciech Jaruzelski.

Analitiki političnih razmer v vzhodnoevropskih državah se spominjajo samo dveh podobnih pism, ki jih je poslal sovjetski centralni komite. Prvo pismo je prejelo jugoslovansko vodstvo leta 1948, drugo pa češkoslovaško vodstvo leta 1968. Po prvem pismu je nastal spor med Stalinom in Titom, po drugem so pa Sovjeti vojaško zasedli Češkoslovaško.

Včeraj je bila izredna seja centralnega komiteja poljske komunistične partije, na kateri so obravnavali sovjetsko pismo in kritiko.

V uvodnem referatu je Kania soglašal z mnenjem, izraženim v sovjetskem pismu. Ostro je kritiziral oporečnike in obljubil, da bo poljska partija podvela ustrezne korake in obvladala položaj.

Dolga in zahtevna pogajanja med predstavniki Solidarnosti in vlado so končala s sporazumom, po katerem so delavci odpovedali napovedan štrajk v mestu Bydgoszcz.

Neuspela prizadevanja predstavnikov Arabske lige v Libanonu

BEITEDDIN, Lib.—V tem mestu so imeli sestanek zunanji ministri Kuvajta, Sirije, Saudske Arabije in Libanona. Namen sestanka je bil doseči premirje v Libanonu med sirijskimi in drugimi arabskimi enotami na eni in kristjanskimi milicijami na drugi strani. Pred dnevi sta se zunanja ministra Kuvajta in Saudske Arabije sestala tudi s kristjanskimi predstavniki.

Prizadevanja v prid premirja so se izjalovila, ker so Siriji zahtevali od kristjanskih milicij, naj le-ti ne obdržujejo več svojih stikov z Izraelom. Izraelci namreč podpirajo kristjanske skupine v Libanonu in jim pošiljajo orožje in drugo pomoč.

Kristjani in Siriji tudi niso našli skupnega jezika glede nekaterih varnostnih ukrepov, ki bi bili v veljavi v okolici kristjanskega mesta Zahle.

Med nalogami, ki jih ima poslanec predsednika Ronalda Reagana na Srednjem vzhodu Philip C. Habib, je, da bi pomagal pri reševanju krize v Libanonu. Habib je veliko računal na pomoč Saudske Arabije. Kakor ostale arabske države, je pa tudi Saudska Arabija ostro kritizirala izraelski napad na iraški jedrski reaktor preteklo nedeljo.

Kot kaže, nima Habib več velike možnosti, da bi uspel ali v Libanonu ali v zvezi z raketno krizo med Izraelom in Sirijo. Poznavalci diplomatskih razmer na Srednjem vzhodu menijo, da se bo Habib kmalu vrnil v ZDA.

Novi grobovi

Kati Lenassi

V Wickliffe Country Place negovališču je po dolgi bolezni umrla 87 let stara Kati Lenassi s 18802 Muskoka Ave., rojena Blazich v vasi Studenec pri Hruševju, Slovenija, od koder je prišla v ZDA leta 1920, vdova po leta 1959 umrlem možu Paulu, mati Sylvie Tanko, 2-krat stara mati, sestra Andrewa (Barberton, O.) in pok. Mary Mekina, članica Dr. Slovenski dom št. 6 ADZ in Dr. Napredek št. 132 ABZ. Pogreb bo iz Želetovega pogrebnega zavoda na E. 152 St. v petek, 12. junija, ob 8.45 zjutraj, v cerkev sv. Kristine ob 9.15, nato na pokopališče Vernih duš. Na mrtvaškem odru bo danes, v sredo, od 7. do 9. zvečer ter jutri od 2. do 5. popoldne in od 7. do 9. zvečer. Darovi Slovenskemu domu za ostarele na Neff Rd. v pokojničin spomin bodo s hvaležnostjo sprejeti.

Frances Gerjevic

V torek, 9. junija, je na svojem domu na 20563 Tracy Ave. v Euclidu po dolgi bolezni umrla 92 let stara Frances Gerjevic rojena Knafelj v Zagrebu, Hrvaška, od koder je prišla v ZDA leta 1912, vdova po pok. možu Franku, mati Frances Rickaby (Fla.), Jo Mramor (Fla.), Franka P., Josepha (pok.), Nettie Priestov (Fla.) in Nancy, 10-krat stara mati, 22-krat prastara mati, sestra Anne Trost (pok.) in Karla (Jug.). Rajnika je živela 58 let v Euclidu, leta 1925 je postala ustanovna faranka cerkve Sv. Kristine. Bila je članica Dr. sv. Ane št. 4 ADZ, SZZ št. 32 in Marijine Legije. Pogreb bo iz Želetovega pogrebnega zavoda na E. 152 St. jutri, v četrtek, ob 8.30 zjutraj, v cerkev sv. Kristine ob 9.15, nato na Kalvarijo. Na mrtvaškem odru bo danes od 2. do 5. popoldne in od 7. do 9. zvečer.

Amalia Dezman

V nedeljo, 7. junija, je v Huron Rd. bolnišnici po dolgi bolezni umrla 66 let stara Amalia (Mollie) Dezman s 505 E. 149 St., rojena Sterle v Clevelandu, vdova po pok. možu Rudolphu, mati Rudolpha ml. (pri katerem je sta-

Reagan želi povečati lrgovanje s Kitajsko; tudi prodaja orožja?

WASHINGTON, D.C.—Predsednik Ronald Reagan namerava ukiniti nekatere omejitve, ki ovirajo trgovanje med ZDA in Kitajsko. Doslej je bila Kitajska smatrana v ameriškem glavnem mestu kot članica mednarodne komunistične zarote, naperjene proti ZDA in drugim nemunističnim državam. Zakaži tega, ameriška podjetja niso smela dobavljati Kitajski mnoge svoje izdelke, posebej tiste, ki pripadajo visoki tehniki.

Reaganova administracija pa smatra Kitajsko za prijateljsko, manj razvito državo, ki ni vključena v mednarodni komunistični zaroti, kateri načeljuje Sovjetska zveza. Trenutno je Kitajska v isti kategoriji kot ZSSR glede omejitev na področju trgovanja z ZDA.

Povod za spremembo v ameriški politiki do Kitajske je napovedan obisk državne tajnika Alexandra M. Haiga v Peking, ki bo od 14. do 17. junija. Haig se bo srečal z najvišjimi kitajskimi voditelji, pogovori se bodo nanašali na razvoj diplomatskih, gospodarskih in kulturnih odnosov med obema državama, na prečeh mednarodna vprašanja skupnega interesa ter na možnosti vojaškega sodelovanja.

V državnem tajnistvu in v Beli hiši so namignili, da bo Reaganova vlada pripravljena prodajati orožje Kitajski. Predsednik in njegovi svetovalci pa se še niso odločili o obsegu te prodaje. V Pekingu se bo Haig zanimal za želje Kitajcev v tem smislu.

novala zadnjih 6 let), 2-krat stara mati, hčerka Amalie in Josepha (pok.) Sterleta, sestra pok. Josepha, Jerryja in Edwarda, večkrat teta. V letih od 1968 do 1974 je rajnka bivala v Ashtabuli, Ohio. Bila je članica PSA št. 3 in Polka Boosters of Cleveland. Pogreb bo iz Želetovega pogrebnega zavoda na E. 152 St. danes, ob 8.45 zjutraj, v cerkev sv. Jeroma ob 9.30, nato na pokopališče sv. Jožefa v Conneautu, Ohio.

Položaj slovenskih naseljencev v Italiji

Druga težava je velika razseljenost naših rojakov: k slovenskim mašam so prihajali 20 do 30 km daleč, pa tudi 60 in 70 km, nekateri celo 120 kilometrov.

— Vaši uspehi in veselja?

Razveseljivo je to, da so ljudje za vsako priložnost, da pridejo skupaj, se spoznajo in postanejo prijatelji, zelo hvaležni. "Moje veliko veselje je bilo prijateljstvo med rojaki. Imeli smo se za brate in sestre po veri in narodnosti. Vesel sem bil, ko sem videl, da jih bo veliko prijateljstvo združevalo v lepo družino, dokler bodo živeli v Milanu" (Rode). Že prej so se desetletja dolgo sami od sebe po italijanski maši zbirali pred cerkvijo, da so mogli sredi Milana med seboj govoriti po domače.

— Katere so največje težave za slovensko dušno pastirstvo tu?

Iz Rima je nekomu, ki poleg vsega še študira in ima torej za dušno pastirsko delo svojih rojakov v Milanu le malo časa, kaj težko to delo resno zastaviti. Milanski Slovenci bi morali imeti svojega stalnega duhovnika, ki bi počasi organiziral v tem industrijskem vele mestu močno slovensko versko skupnost.

Zadnje vesti

• Washington, D.C.—Včeraj je končal svoj obisk v tem mestu mehiški predsednik Jose Lopez Portillo. Lopez Portillo in predsednik Ronald Reagan sta imela več sestankov, na katerih sta obravnavala pereča vprašanja skupnega interesa. Pogovori so bili prijateljski, a državnik nista našla skupnega jezika glede nekaterih zadev. Posebno sporno je bilo vprašanje El Salvadorja. Lopez Portillo nasprotuje ameriški pomoči vladajoči junti v tej državi. Reagan je rekel, da bo obiskal Mehiko oktobra letos.

• Washington, D.C.—Državni tajnik Alexander M. Haig je odpotoval na dvotedenski obisk raznim azijskim državam. Med drugim bo obiskal Kitajsko, Filipine, Novo Zelandijo in Hong Kong.

• Nashville, Tenn.—Porota zveznega sodišča je obsodila bivšega guvernerja Tennesseeja Rayja Blantona, ki je bil obtožen podkupnine.

Vladni uslužbenci v Angliji zahtevajo povišanje svojih plač

LONDON, Vel. Bri.—Več kot 530.000 vladnih uslužbencev zahteva povišanje svojih plač. Namesto da bi vsi štrajkali, povzročajo različne težave vladi ge. Margaret Thatcherjeve. Uslužbenci v enem uradu ali pisarni štrajkajo nekaj časa, potem se vrnejo na svoja delovna mesta. Nato pa štrajkajo uslužbenci drugega urada, itd.

Dolgotrajna pogajanja med predstavniki unij in vlade niso rodila nobenega uspeha. Unije namreč zahtevajo povišanje plač v znesku 15 odstotkov, vlada pa ponuja samo 7 odstotkov.

Člani unij glasujejo o predlogu, ali naj bi sklicali dvotedenski štrajk, kar bi paraliziralo vlado. Predstavniki unije pravijo, da bo glasovanje trajalo še kakih 10 dni.

Sporočajte osebne in krajevne novice!

— Pogled v prihodnost?

Ne se preveč spraševati, ali je vredno ali ne, ohranjati, kar imamo. V vseh ozirih — verskem, narodnostnem, svetovnonazorskem, organizacijskem — živimo v svobodi čim bolj polno življenje, sebi in drugim v srečo, tukajšnjo in tamkajšnjo!

— Ostale pripombe?

—Upravičeno sem dolžan hvaležnost za vso pomoč in toliko dobrote, ki sem je bil deležen od posameznikov in vseh skupaj v Milanu. Ostanim povezanim med seboj po molitvi, pismih in medsebojni ljubezni!" (Rode).

SLOVENC V RIMU

Slovenci v Rimu so se v prvih letih po vojni zbirali k nedeljski maši pri šolskih strah na Via dei Colli. Kasne-

IZRAEL UNIČIL IRAŠKI JEDRSKI REAKTOR; NAPAD PREVENTIVNEGA ZNAČAJA

JERUZALEM, Izr.; WASHINGTON, D.C.—Preteklo nedeljo so izraelska letala uspešno napadla iraški jedrski reaktor v bližini Bagdada in ga uničila. Reaktor, ki je bil francoske izdelave, je bil v gradnji, Izraelci so trdili, da bi začel obratovati že v nekaj mesecih. Po mnenju izraelskih znanstvenikov, bi bili Iranci kmalu zmožni izdelovati jedrske bombe.

Vse podrobnosti napada še niso znane, jasno pa je, da so bili Iranci presenečeni in niso mogli sresteliti niti enega izraelskega letala. Bagdadska vlada je molčala več kot 24 ur glede napada in potem izjavila, da so Izraelci sodelovali z Iranci. Ameriška vlada tudi ni nič vedela o napadu in je bila obveščena od Izraelecev nekaj ur kasneje.

Da Francozi gradijo reaktor za Irane ne bila nobena tajnost. Med Francijo in Irakom je bil sporazum, po katerem so Iranci dobavljali nafto Franciji, Francozi pa so gradili reaktor. Izraelska vlada je večkrat izjavila, da bo podvela ustrezne ukrepe proti reaktorju in je skušala vplivati na Francoze, naj ne sodelujejo z Iranci na tem področju, a brez uspeha.

V intervjuju je predsednik izraelske vlade Menahem Begin dejal, da je bil napad na reaktor povsem preventivnega značaja. Jaz se ne zanimam za reakcijo v arabskih državah, je dejal Begin, nam Izraelcem je šlo za življenje ali smrt. Na podlagi podatkov, ki jih je dobila naša obveščevalna služba, smo bili prepričani, da bi Iranci kmalu pršli do 4 ali 5 jedrskih bomb, je pripomnil.

ZDA in Egipt

Reaganova vlada je ostro kritizirala izraelski napad na reaktor in ga označila kot kršitev mednarodnega prava. V administraciji nameravajo ugotoviti, ali so Izraelci tudi kršili ameriški zakon, ker so uporabili ameriška letala tipa F-4 Phantom v napadu. Ame-

riški zakon trdi namreč, da morajo biti letala in tudi drugo ameriško orožje, uporabljeno le v obrambnih namenih.

Izraelci stališče je, kot je povedal Begin, da je bil napad na reaktor v resnici obrambnega značaja. Isto bi trdili Izraelci, ako bi napadli protiletalske rakete, ki so jih postavili v vzhodnem Libanonu Siriji.

Egiptski predsednik Anvar Sadat je ostro kritiziral napad. Pred dnevi je imel Sadat sestanek z Beginom, na katerem sta državnik obravnavala položaj na Srednjem vzhodu. Begin seveda ni nič rekel o svojem načrtu, napasti iraški reaktor. Sadat in Begin sta pa soglašala o tem, da bosta podpirala prizadevanja za mirno rešitev raketne krize med Izraelom in Sirijo, ki jih vodi predsednik Reagan preko svojega osebnega odposlanca Philipa C. Habiba. Analitiki razmer na Srednjem vzhodu menijo, da je postal Habibov položaj nevzdržen.

Vse arabske države obsojajo izraelski napad. Iraška vlada sama je zahtevala sejo varnostnega sveta Združenih narodov, v Kuvajtu predlagajo skupen nastop vseh arabskih držav zoper Izrael. Kaj naj bi arabske države storile proti Izraelu, ni znano.

V Izraelu je napad na iraški jedrski reaktor naletel na odobravanje. Predstavniki opozicijskih strank pa trdijo, da je bil čas napada povezan s prihajajočimi izraelskimi parlamentarnimi volitvami, ki bodo v torek, 30. junija. Javna povpraševanja kažejo, da vodi koalicijska, ki ji načeljuje Begin.

Saudski kralj Khaled v Veliki Britaniji na uradnem obisku

LONDON, Vel. Bri.—Saudski kralj Khaled je prispel v Veliko Britanijo na 4-dnevni obisk, kateremu pripisuje angleška vlada velik pomen. Saudska Arabija namreč kupuje veliko orožja v tujini, angleške firme pa bi rade dobavljale veliko več tega orožja tej državi kakor doslej.

Saudska Arabija dobiva pretežni del svojega orožja iz Združenih držav Amerike, Saudci pa bi radi postali manj odvisni od ameriške dobave. Med drugim menijo v Saudski Arabiji, da so ZDA pretesno povezane z Izraelom in da bi v krizi med Izraelom in Saudsko Arabijo, ZDA stale ob strani Izraela in ne Saudske Arabije.

Druge vzhodnoevropske države, vključno z Veliko Britanijo, so bolj kritične do Izraela. Lani je Saudska Arabija podpisala pogodbo s Francijo, po kateri bodo Francozi poslali bojne ladje in drugo opremo v vrednosti 3.5 milijarde dolarjev Saudski Arabiji.

Saudci bi radi kupili zahodnonemške tanke tipa Leopard, a je zahodnonemška vlada Helmuta Schmidta klonila pod

Iz Clevelanda in okolice

Spominska svečanost—

V soboto in nedeljo, 13. in 14. junija, bo na Slovenski pristavi spominska svečanost za mrtve slovenske domobrance in četnike. Spominsko svečanost pripravlja Tabor DSPB Cleveland in bo pri spominski kapelici Orlovega vrha. Vsa slovenska javnost lepo vabljen.

Piknik—

Klub slovenskih upokojencev na Waterloo Rd. priredi svoj vsakoletni piknik v sredo, 17. junija, na SNPJ letovišču na Heath Rd. Obed bo ob 1. popoldne. Ples se bo začel ob 2. in bo trajal do 6. zvečer. Igral bo Frank Barbic orkester. Vstopnice so po \$5. Kličite Walterja Lampeja na tel. 531-4417 ali Helen Vukcevic na tel. 261-0509.

Srebrna poroka—

G. Franček in ga. Vida Rupnik z 1846 Skyline Drive, Richmond Heights, Ohio 44143, sta včeraj obhajala svojo srebrno poroko. Njuni belokranjski rojaki in prijatelji so jima preteklo soboto zvečer priredili prisrčno domačo slavo v Kuharjevi restavraciji v Genevi, Ohio. Iskrene čestitke z željo da bi v zdravju in zadovoljstvu dočkala tudi zlato poroko!

Krofi naprodaj—

Članice Oltarnega društva fare sv. Vida bodo prodajale krofe v soboto, 13. junija, ob običajnem času v društveni sobi

Procesija—

Na praznik sv. Rešnjega Telesa, v nedeljo, 21. junija, bo v Lemontu pri Lurški votlini ob pol 3. popoldne sv. maša in nato procesija sv. Rešnjega Telesa s štirimi oltarji. Lepo povabljeni!

Skupno sv. obhajilo—

Društvo Najsv. Imena fare sv. Vida bo imelo svoje mesečno skupno sv. obhajilo prihodnjega nedeljo, 14. junija, pri sv. maši ob osmih zjutraj. Takoj po maši bo zajtrk in kratek sestanek v cerkveni dvorani. Vsi člani so vabljeni, da se ga udeležijo.

Spremenjena varda—

Na podlagi podatkov, zbranih v lanskegaletnem popisu prebivalstva, bodo spremenili meje vseh clevelandskih vard. 23. varda, ki obsega senklerstvo naselbino in ki jo zastopa John Milakovich, bo precej spremenjena. Pravijo, da bo 23. varda združena s sedanjo 31. vardo, ki jo zastopa Edmund M. Ciolek. Tako bosta Milakovich in Ciolek v isti vardi. Kot kaže, bo imel Milakovich prednost.

VREME

Oblačno z možnostjo krajevnih neviht danes dopoldne, v popoldanskem času deloma sončno. Najvišja temperatura okoli 77 F. Spremenljivo oblačno jutri z najvišjo temperaturo okoli 79 F.

priiskom Izraela. Angleži doslej niso prodajali veliko orožja Saudski Arabiji.

Pred meseci je angleška predsednica vlade Margaret Thatcher obiskala Saudsko Arabijo.

AMERIŠKA DOMOVINA

6117 ST. CLAIR AVE. — 431-0623 — Cleveland, OH 44103

AMERIŠKA DOMOVINA (ISSN 0164-680X)

James V. Debevec — Owner, Publisher
Dr. Rudolph M. Susel — EditorPublished Mon., Wed., Fri., except holidays and 1st 2 weeks
in July

NAROCNINA:

Združene države:

\$28.00 na leto; \$14.00 za pol leta; \$8.00 za 3 mesece
Kanada in dežele izven Združenih držav:
\$40.00 na leto; \$25.00 za pol leta; \$15.00 za 3 mesece
Petkova izdaja: \$10.00 na leto; Kanada in dežele izven
Združenih držav: \$15.00 na leto.

SUBSCRIPTION RATES:

United States:

\$28.00 per year; \$14.00 for 6 months; \$8.00 for 3 months

Canada and Foreign Countries:

\$40.00 per year; \$25.00 for 6 months; \$15.00 for three months
Fridays only: \$10 per year—Canada and Foreign: \$15 a year

Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio

POSTMASTER: Send address changes to American Home,
6117 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio 44103

83

No. 63 Wed., June 10, 1981

O vzrokih gonje proti slovenski emigraciji:

II. Titovske zahteve za izročitev vidnih emigrantov

Drugo, za njen obstanek in moč še važnejšo zmago, je emigracija dosegla 4. junija 1945. Z njo je sprožila titovski boj proti sebi v mednarodni obliki.

Ta dan je glavno taborišče slovenskih beguncev v Vetrinju na Koroškem nenapovedano obiskal britanski maršal Alexander, vrhovni poveljnik zavezniških sil za Sredozemlje. Zdravnik dr. Valentin Meršol, nepolitičen in tedaj eden redkih vidnih pogumnih beguncev, je njemu in po njem zahodnim državam razodel, za kaj je med vojno v Sloveniji v resnici šlo — ne za kak boj rdeče osvobodilne fronte proti okupatorjem, temveč za državljansko vojno in zmago komunistične revolucije v njej. Prepričal ga je, da rojaki, ki so se zatekli v varstvo njegovih vojsk, niso izdajalci ne domovine, ne zavezniške stvari, temveč ljudje, ki so trpeli, branili lastno življenje in se bojevali edino za pravo svobodo svojega naroda. Dr. Meršol je maršalu nazorno predložil, kaj so bili domobranci, zakaj so šli v boj in kaj jih je zaradi tega zadelo. Maršal se je izgovarjal na zavezniško nepoučenost. Razumljivo, prisluhnili so samo komunističnim virom.

5. junija je zapoved Alexandrovega glavnega štaba v Caserti ustavila vsako nadaljnje izročanje slovenskih beguncev komunistični Jugoslaviji. Prepovedno za vrnjene domobrance, a odrešilno za tisoče drugih.

Ta zmaga je takoj naperila strah in srd novega režima na poedine vidne emigrante.

V pripravi za revolucijo v Sloveniji so se komunisti že vnaprej skušali iznebiti vsakogar, o komer so sumili, da bi utegnil začeti in voditi odpor proti njej. Njeno prvo obdobje je bil čas individualnega terorja s pobijanjem takih ljudi. Trajalo je od poletja 1941 do konca jeseni 1942. V letu dni je pod rdečimi krogli padlo na stotine vidnih slovenskih ljudi. Med njimi so bili mošeji kakor ban (guverner) Slovenije dr. Marko Natlačen, bogoslovni profesor dr. Lambert Ehrlich, liberalni gospodarstvenik Avgust Praprotnik in vidni socialist Vinko Urankar, predsednik metalurškega sindikata.

Enako usodo je partija po maju 1945 mislila nameniti potencialnim začetnikom in vodnikom odpora iz emigracije, ker se je njene bodoče nevarnosti po Vetrinju takoj zavedala. Najvidnejše rojake je skušala dobiti v roke in v smrt z uradnimi zahtevami za njihovo izročitev, katere je Jugoslavija začela pošiljati v London in Washington. Za utemeljitev teh zahtev so v Ljubljani začeli uprizarjati kengurjske procese v odsotnosti, pri katerih so edina resnica bile krive priče.

Iz doslej odprtih britanskih uradnih dokumentov je vidno, da je dr. Ljubo Leontič, ambasador "kraljeve jugoslovanske vlade" (Tito-Subašić) v Londonu že 8. junija 1945 poslal angleškemu zunanjemu ministru vlogo za vrnitev generala Rupnika in nekaterih drugih Slovencev. Zahteva se je Britancem po vsej priliki zdela nepopolna in nepodprta. Zaradi tega jim je Leontič 18. junija izročil drugo z imeni 19 vidnih Slovencev. Priloga k njej v dobesednem prevodu in z vsemi napakami pravi:

"1. General Rupnik, Leon, kvizlinski prezident Ljubljanske pokrajine; 2. škof dr. Gregorij Rožman; 3. Podpolkovnik Krenner; 4. podpolkovnik Bizjak Vilko; 5. podpolkovnik Peterlin; 6. Major Karel Novak; 7. major Rupnik, Vuk; 8. Javornik, Mirko, glavni urednik časnika "Slovenski dom"; Hacin Lovro, bivši šef policije v Ljubljani; Dr. Benedičič, Viktor, častnik v Državni straži; 11. Frakelj Franc, častnik v Državni straži; 12. Jakoš, Marko podčastnik; Penca, Ignac, podčastnik; dr. Loh, Maks, policijski komisar v Ljubljani; 15. Marn, Janez, šef teroristične organizacije "Crna Roka"; 16. Pirkmajer, Dr. Otmar, bivši podban; 17. Dr. Šmajd Albin; 18. Weble, Demetri, odvjetnik; 19. Dr. Zebot, Ciril."

Kako zanesljivo je to naštevane bilo, priča poleg napačnih ali nepopolnih imen naslednje:

Noben od navedenih ni bil nikoli zajet ne pri Michelstadtu (blizu Spitala) ne kje drugje. Kar je med njimi častnikov namišljene "Državne straže" (to je med vojno imela le Nedičeva Srbija), so razen dveh s svojimi domobranci prostovoljno prešli na britansko stran po zmagi nad partizani pri Borovljah in bili s civilnimi begunci zbrani v Vetrinju. General Rupnik je že 5. maja s svojim spremstvom sam od sebe prišel v Millstatt. Škof Rožman je prav tako poldrug mesec pred 18. junijem bil že v Celovcu. Major Novak je bil že zdavnaj v Italiji. Javornik je bil takrat pet tednov v službi pri angleški vojski v Steinfeldu na Koroškem in imel nekaj posla celo pri izgonu partizanske ekspoziture iz Spitala. Dr. Hacin je sam

Beseda iz naroda...

Junakom v spomin

CLEVELAND, O. — Vsakokrat, ko pišem vrstice o spominski proslavi, katero prireja TABOR DSPB Cleveland pri kapelici — spomeniku, postavljenem mrtvim junakom slovenskega domobranstva in četnikov — Brezjanske Matere božje Orlovega vrha na Slovenski pristavi, se povračam na dneve mojih groznih časov Teharja v letu 1945.

Spomenik je postavljen, da priča bodočim rodovom, kaj je komunizem. Brat je postavil svojemu mrtvemu bratu — JUNAKU — spomenik, da ga vsakotlikrat obišče in se spominja njegove mučeniške smrti... Kako mladi so bili le ti junaki domobranci. Oko se mi zaroši ob misli na te moje neizbrisne brate, slovenske domobrance... Njih glas, pesem me spremlja na poti mojega življenja. Junaštvo in mučeniška smrt teh mladih slovenskih domobrancev naj nas kuje v jeklenost proti zlu, ki ga prinaša komunizem.

Komu se naj klanjamo na spominski proslavi, ki jo organizacija TABOR DSPB prireja na sobotni večer, 13. junija, in ko doseže svoj vrhunec, na nedeljo, 14. junija, z daritvijo sv. maše? Da-li tujcu? Ne! Poklonimo se svojim junakom, slovenskim domobrancem, ki so bili čvarji za Boga — narod — domovino.

Vsi, ki prihajamo k spomeniku-kapelici Orlovega vrha Slovenske pristave, občutimo neko notranjost, ki je globoko povezana z mrtvimi junaki slovenskega domobranstva. Gledal sem njih trpljenje. Videl sem, kako je brat komunist pletel mučeniško krono svojemu bratu, slovenskemu domobrancu. Pobiti zato, ker so ljubili narod in se borili za svoj dom...

Ni se izrastel skrivni cvet na grobovih pobitih slovenskih domobrancev, je brat komunist že razpenjal na križ očeta slovenskega domobranstva, generala Leona Rupnika. Ze poteka 35 let, ko je pod kroglo brata komunista padel

prišel k sestri v penziju ob Vrbskem jezeru. Slovenski partiji so podpolkovnika Peterlina in majorja Križa, svoja sojetnika v Dachau, precej poprej nasilno privlekli v Ljubljano. (Natančno tri leta pozneje so v Ljubljani večino teh rabljev obsojili na smrt zaradi sodelovanja z Gestapom v taborišču in jih ustrelili.) Jakoš Penca in Marn so bili vrnjeni v smrt z domobranci koncem maja. Dr. Zebot je od jeseni 1943 bil v Rimu ter več mesecev pomočnik v uradu ministra Kreka, torej zelo na vidu zaveznikom in vohunom titovskega KNOJa. Dr. Šmajd je sam prišel najprej v Lienz na Tirolskem, nato pa v Trst, kjer so ga februarja 1946 ugrabili agentje ljubljanske policije in je za njim izginila vsaka sled.

Nadaljnje dopisovanje med Leontičem ter londonskim in washingtonskim zunanjim ministrstvom razodeva, da so zavezniki takoj v začetku zavrnili vsako misel na izročitev škofa Rožmana, majorja Novaka, M. Javornika in dr. Zebota. Do novembra 1945 so to izjemo trikrat z imeni poudarili za vse štiri. Glede vseh drugih pa so tudi zahtevali, da morajo titovski dati za svoje obtožbe proti njim "prima facie" (stvarne, neizpodbitne) dokaze. Tega komunistična Jugoslavija ni za nikogar od njih nikdar storila.

Britanski odgovor na tri take Leontičeve zahteve, datiran 9. oktobra 1945, pravi, da bi vlada Nj. Velikanstva hotel ustreči željam jugoslovanske vlade v tej zadevi... če bo jugoslovanska vlada sposobna za vsak primer ugotoviti "prima facie" krivdo. Sporočilo dvakrat omenja, da takega dokaza ni za nikogar tudi v še enem seznamu za izročitev, katerega je avgusta 1945 dal zavezniškemu glavnemu stanu jugoslovanski zastopnik v svetovalnem odboru za Italijo pri vrhovnem poveljstvu anglo-ameriških sil za Sredozemlje. Tudi ta londonski dokument poudarja izjemo prej omenjenih štirih.

Zaupna brzojavka britanskega zunanjega ministrstva ameriškemu pa dne 22. julija 1945 pravi, da je Jugoslavija v svoji revidirani zahtevi skušala dati "prima facie" dokaze za dr. Antea Paveliča, poglavarja Neodvisne hrvatske države, ni pa takega poskusa storila za generala Rupnika.

Od vseh Slovencev na raznih titovskih seznamih sta po dolgih angleških preiskavah bila individualno vrnjena v Ljubljano samo dr. Hacin in general Rupnik. A tudi to ni bila neposredna posledica Leontičevega terjanja. Prvemu je z britanske

Za svoje ideale živimo

CLEVELAND, O. — Čas beži in vse se spreminja v sodobnem svetu. Da je to res, vemo le mi, ki smo že v letih in nam je tekla zibelka v naši Sloveniji.

Ko je bila Slovenija zasedena od Nemcev in Italijanov, so se začele za nas Slovence težke preizkušnje. Nekaj časa smo Slovenci drug drugemu pomagali in smo si bili po dobrih delih pravi samarijani. Ko pa se je v Sloveniji rodila OF, se je vse to nehalo. OF-arji so bili tisti, ki so začeli zahrbtno streljati zavedne slovenske rodoljube samo zato, ker le-ti niso hoteli sodelovati z OF. Tako se je začelo pravo prebujenje zavednih Slovencev, ki so storili vse, kar so mogli, da bi se vsi Slovenci skupno uprli temu bratomornemu klanju s strani OF. Želeli so, da bi ponovno zaživela med nami čista, nedolžna in prava svoboda. Z neomadeževano slovensko zastavo, ki smo jo od naših staršev prejeli.

Takozvana OF sama je torej pripravila vse potrebno za rojstvo naših slovenskih domobrancev. Ako ne bi bilo komunistov, bi ne bilo tudi naših slovenskih domobrancev.

Nekaj časa sem bil podpisani kot policijski uslužbenec službeno dodeljen na Pokrajinski upravi pred kabineto predsednika Leona Rupnika. Iz tistih časov ohranjam mnogo lepih in zanimivih spominov.

Spominjam se, da sva se tam sešla z Vanetom Srebotnjakom, ki je bil kot domo-

Orlov vrh na Ljubljanskem gradu

strani bila namignjena možnost, da se reši, a jo je v svoji lahkoverni poštenosti prezrl. Rupnika so Angleži po dvomesečnem zaslišanju spoznali za povsem nekrivega komunističnih obtožb, mu v Vidmu priznali status civilnega begunca ter ga izpustili. Da je bil nazadnje le dan v roke morilec slovenskega naroda, so povzročile druge, svojevrstne okoliščine. O teh priobčuje zanimiv dokument rev. Vladimir Kozina v svoji novi knjigi o revoluciji v domovini "Slovenija, the land of my Joy and my Sorrow" (Slovenija, dežela moje radosti in bolečine, Cleveland-Toronto 1980, založba Zgodovinske komisije pri ZDSPB Tabor, stran 302-303.)

Eden zunanjih vzrokov za generalovo usodo so bila prizadevanja tedanjega britanskega veleposlanika v Beogradu Stevensona (ki je s podkupovanjem srbskih generalov spravljal prvo Jugoslavijo v vojno in pogubo leta 1941). Njegova brzojavka v Londonu že 20. junija nujno naroča izročitev srbskih generalov Nediča in Mušičkega ter slovenskega Rupnika, čes da bo tak korak omilil učinek zadnje jugoslovanske propagande proti ravnanju angleške vojaške uprave na Koroškem (izgon titovskih partizanov, ustavitev vračanja beguncev.) Dalje bo vsaj začasno odvrnil jugoslovansko javno pozornost od Draže Mihajlovića in hrvatskega prvaka dr. Mačka, katerega so Britanci mislili uporabiti v svoje bodoče namene z Jugoslavijo.

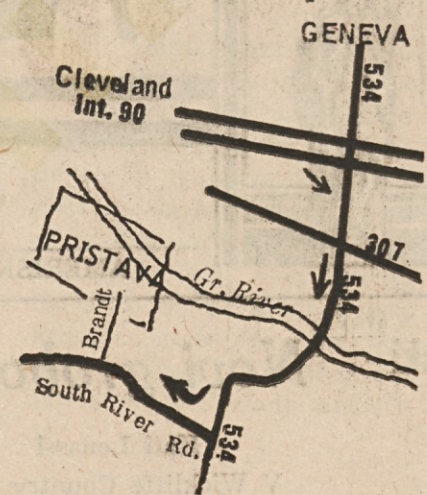
Rupnik je bil izročen ljubljanskemu režimu 2. januarja 1946 na začasni meji v Gorici. Uradno poročilo o tem, poslano 7. januarja 1946, iz zavezniškega glavnega stana ima ob njegovem imenu v oklepaju pripombo "undecided". Se pravi, da je njegov primer za zavezniške vojaške oblasti še ob koncu bil neodločen, a so morale ta sramoten korak storiti zaradi političnega pritiska od zgoraj.

Vsi drugi Slovenci s teh jugoslovanskih seznamov so tja do selitve čez morje ali kamor koli nenadlegovano živeli po taboriščih v Evropi ali izven njih, a zmeraj na dosegu zaveznikov, nekateri dolga leta celo v njihovi službi.

V luči vsega tega in neglede na usodo domobrancev, ki je bila žalostna zase in brez zveze s temi titovskimi prizadevanji, so ljubljansko-jugoslovanski napori za izročitev in likvidacijo vidnih emigrantov že v prvih poskusih doživeli polom. Danes bi bil seveda polom še hujiši.

P.K.

Pot na Slovensko pristavo

Zemljevid kaže pot na Slovensko pristavo iz Clevelanda po avtocesti U.S. 90 do izhoda 534 pri Genevi in nato dalje do cilja.

branec telesna straža predsednika Rupnika. Preje je bil Vane četnik. Z njim sva si postala najboljša prijatelja.

Sami Vane mi je nekoč rekel: "Bil sem četnik na terenu, a sem prišel do spoznanja, da je naša zmaga mogoča le v slučaju, če se vsi Slovenci združimo v eno mogočno silo. In ta sila so naši domobranci. Pred vojno smo Slovenci grešili, ker smo preveč se opredelili za liberalce ali klerikalce. Vi, Jože, ste bili Orel, jaz sem bil pa Sokol. Šlo se je nam le, kdo bo pri koritu. Komunisti so tako lahko nemoteno delali v podzemlju in so nam zaradi tega že prerastli. Kjer se prepirata dva, dobiček tretji ima."

Ker je bil Vane Srebotnjak vpliven in zaveden Slovenec, je bil prijavljen nemškemu Gestapu. Odpeljan je bil v Nemčijo in je moral tam umreti za svoje ideale. Na take naše junake, kot je bil Vane, prehitro pozabljamo.

V nedeljo, 14. junija, priredi Tabor DSPB na Orlovem vrhu na Slovenski pristavi spominsko proslavo. Kot vsako leto, se bomo tam spominjali vseh komunističnih žrtev za časa komunistične revolucije na Slovenskem. Zlasti pridejo tu v poštev oni, ki so se neustrašeno borili proti komunistom in so morali za to mučeniško umirati za svobodo naše Slovenije. Slava vsem našim padlim junakom.

Pri naši kapelici Marije Brezjanske se bomo pri sv. maši v molitvi spominjali vseh živih in mrtvih Slo-

cev, ki so razkropljeni po celnem svetu.

Prav posebno si štejemo v dolžnost, da se bomo na najlepši način spomnili našega pok. dr. Valentina Meršola, ki nam ne bo po svojih velikih dobrih delih nikoli pozabljen. Če njega ne bi bilo, tudi mnogo nas ne bi bilo!

Na svidenje 14. junija na Slovenski pristavi!

Jože Vrtačnik

Maks Simončič:

Rožica bela

Na vrtu je rastla rožica
drobna,
snežnobela, ji bil je obraz;
danes je ni več, so rjavi nje
listi,
odšla je s slano za velkomaj
preč.

Pustil gredico bom v miru
in prazno,
nič več sadil ne bom belih
cvetic;
bila nam draga je rožica zala,
bila v veselje, ponos vseh
cvetic.

Vabilo na konferenco krščanskih žena Slovenske ženske zveze

BERWYN, Ill. — Vse članice, njihove družine in prijatelji so vljudno vabljeni na prvo konferenco krščanskih žena, ki bo pod okriljem SZZ v dnevih 18. in 19. julija na prijaznem lemontskem hribočku. Slovenski frančiškani nas bodo pozdravili v njihovem domu duhovnih vaj.

V soboto se bo pričela registracija opoldne, nakar bo kosilo v Baragovem domu. Prvi sestanek se bo vršil ob 2. uri popoldne. Premišljevanje bo vodil zvezin duhovni svetovalec, p. Atanazij Lovrenčič. Nato bo prilika za spoved in oddih z večerjo ob šestih.

Zvečer bo sv. maša v prelopi slovenski liturgiji pri Marijini votlini s svečkami. Krstne zvezine članice bodo okrasile oltar luške Marije s svežimi cvetlicami. Po maši se bodo prepevale Marijanske pesmi, udeležence bodo v procesiji ob molitvi sv. rožnega venca obhodile ljubko Blejsko jezerce, nato bodo zaključne litanije pri votlini.

V nedeljo jutraj bo čas počitka in premišljevanja ter sv. maša pri Luški votlini. Prevzvišeni škof dr. Alojzij Ambrožič iz Kanade bo maševal in pridigal. Kdor ga je slišal, ve, da je torontski pomožni škof odličnega govornika, ki vname svoje poslušatelje. Škof bo ostal z nami popoldne za drugo konferenco in premišljevanje v Baragovem domu. Med obema konferencama bo prilika za vprašanja in razgovor.

Illinoiske članice pomagajo na razne načine pri pripravi za kar najbolj uspešno konferenco. To bo prvič, da se bodo članice SZZ in prijateljice krasnem okoliščini ameriških Brezij v Lemontu poglabile v premišljevanje in vpraševanja našega življenja in izpolnjevanja v krščanskih načelih.

Poseben avtobus članic in prijateljic Zveze je že napovedan iz minnesotskega Zelenega okrožja in iz dalnje Kalifornije. Prvih 120 oseb, ki bodo poslate rezervacije, bodo imele priliko dobiti stanovanje v Baragovem domu duhovnih vaj, po pravniški ceni. Tiste, ki želijo prenočiti v motelu, naj vedo, da sta dovolj v bližini. Bo tudi preskrbljeno za hrano in sendviče pikniških prostorih.

Na veselo svidenje vam kliče pripravljani odbor.

Ludvik Jelenc

KANADSKA DOMOVINA

Koncert cerkvenega pevskega zbora Brezmadežne v Torontu

v cerkvi Vnebovzete v Clevelandu, Ohio
Nedelja, 17. maja 1981 ob 3. popoldne

II.

6. JE MRAK KONČAN, skladatelj Ignacij Hladnik; Hladnik je bil organist v Novem mestu, umrl je 1932. — Na programu imamo le eno Hladnikovo Marijino pesem, a Hladnikov Marijin opus je obsežen. Mariji je podaril mnogo: od preprostih ljudskih kot npr. Bodi nam pozdravljena, preko zborovskih pesmi in solosplovov do kantat. Hladnik je soliden skladatelj, a precej svojski: modernih vplivov pri njem ne dobimo. — JE MRAK KONČAN — prihodnica, angelovo češčenje — je v polifonskem slogu; preveva jo ljudsko občutje in misel, zato se je tako priljubila. Besede, glasbeni izraz in ritem... vse moli: Ave Maria! Delo je posrečen izraz zlitja zvonov z molitvijo vernih src. — Zbor in orgle. Tu ni solista.

7. MARIJA, POMAGAJ NAM — tako izzvene vse tri kitice Gruberjeve pesmi, ki jo bomo slišali. Josef Gruber je tudi avstrijski cecilijanec. Pesem, vsaka kitica, začne z duetom, nato jo za en takt prekine solist; sledi prošnja: ljubka izmenjava dueta in zbora: Marija, pomagaj nam! Pesem je učinkovita. V duetu Marija Gustinčič in John Trpin, zbor in orgle.

8. ČEŠČENA BODI, O KRALJICA — neznane, vsaj za nas neznane skladatelj! A očitno je, da so jo rodili cecilijanci. Slovenska ni. Verjetno so jo uvozili z avstrijskega ali nemškega glasbenega trga in nekdo jo je oblekel v slovensko obleko. In glejte, še po sto letih se prilaga slovenskemu občutju. Zgradba z vsemi glasbenimi elementi je preprosta in blizu ljudske pesmi. — Solist, zbor, orgle. Solo iz grla Staneta Lamovška.

9. KOMAJ SO GRVICE ZAPELE, Mavova v dvoglasju. Smiselno je razdeljena v dva dela. Prvi del je zunanji opis življenja v nazareški hiši: Mati ob Jezusu, njeno delo in zaskrbljenost za Sina. Drugi del pesmi je naša prošnja in darovanje: po Mariji se izročimo Jezusu! Tipično Mavova pesem: preproščena, prisrčnost in melodična učinkovitost. Duet in orgle. V duetu: Marica Cerar in Marija Lavriša.

10. Anton Foerster: AVE MARIA. — Pri stvaritvi te kompozicije so miselno in oblikovno odločali odrski in igralski dejavniki. Ta Ave Maria je veličastna zborovska pesem iz opere "Gorenjski slavček". Njen stil je vokalno instrumentalen — t. j. poslušati bi jo morali z vseh vrst instrumentov. Za zasedbo našega zbora in orgle jo je posrečeno priredil Mojster Osana in je takorekoč njegov "copyright".

Njeno mesto v operni zgodbi je tole. Ob sončnem zahodu se zberejo vaščani in najprej zapoje v pozdrav Kraljici nebes in zemlje. Skupaj z večerno zarjo se razliva božajoča melodija čez stvarstvo in časti prečisto Devico.

V naši priredbi torej: solisti, zbor in orgle. Solisti: Janez Adamič, Marica Cerar, Marija Gustinčič, Marija Lavriša, Ljilja Lovšin, in John Trpin. Pesem je tehnično naj-

zahtevnejša točka tega koncerta, a naš zbor je zbor umetnikov.

11. AVE MARIA — Franz Schubert. Glasbeni psihologi in strokovnjaki radi govorijo o "očiščevalni moči" glasbene umetnosti. Tako osvobajajočo ali olajšujočo moč ima nedvomno Schubertova Ave Maria. Ta pesem ne utihne, poje jo rod za rod, leto za leto, v cerkvah in dvorah; zlasti pa pri porokah. Nekaj zdravilnega ima v sebi tale Ave Maria. Skladatelj niso le glasbeniki, so tudi zdravniki. — Solo in orgle. Slovensko besedilo je pesmi ustvaril in skladbo za orgle priredil gospod Jože Osana. Solistka Dragica Podobnik bo torej izvajala Schubertovo Ave Maria v slovenščini.

12. PROŠNJA, Josef Gruber. Pri vsaki spojitvi besedila in glasbe gre vedno za zvezo: posrečeno, manj posrečeno. Zveza je odločilna za zgradbo glasbenega objekta in za učinek v poslušalcih. To se je dobro posrečilo skladatelju Josefu Gruberju pri njegovi V VEČNEM ŽARU VSA BLESTEČA. Skladba je nabitá čustvenosti; dobra interpretacija spušča iskre in iskric v globine našega bitja prav tja do srca. — Solo in zbor, orgle. Solist Blaž Potočnik.

13. DAJTE MI ZLATIH STRUN, skladatelj Engelhart. — Spet posrečena kreacija avstrijskega cecilijanca. Na Slovenskem je dobila več različnih besedil, t. j. — pesem je prevajala in urejala več ljudi. Priljubila se je in je postala naša. Pa bod naša tudi na tem koncertu! Slišali jo bomo v priredbi Jožeta Osana. V solu Marija Lavriša in — zbor.

14. Sattner, Hladnik in Jerreb so tam okoli prve svetovne vojne začeli vnašati v svoj izraz cerkvenih pesmi ljudske glasbene elemente in ljudski značaj. Naslednji dve sta Jerrebovi. Prva — ZE PADA MRAK V DOLINO. Peter Jerreb je umrl šele pred dobrimi 30 leti. Skladatelja Jerreba odlikuje izredna barvitost, ki postopoma učinkuje in daje njenim pesmim pečat emocionalne vrednote. — Pesem je brez solista; torej zbor in orgle.

15. MARIJA, MORSKA ZVEZDA, Peter Jerreb. — "Mirno nam plove čolnič življenja..." Kdo je še ni slišal? — Preprosta glasbena oblika, predmetna in čustvena vsebina: čolnič našega življenja daje široko osnovo, da začutimo in zaživimo lepoto. Tudi ta Jerrebova stvaritev je zrastle iz ljudsko dušo in duši tudi prirastla. Začne zbor, nato se oglasi solist in zbor ga kot rdeča lučka spremlja do konca: Marija, varuj našo življenjsko pot! Solistka Marija Gustinčič.

16. Bach-Gounod, AVE MARIA — Kot Schubertova tako tudi Gounodjeva Ave Maria ne zajame le estetskega območja človeka, zadene tudi njegovo duševno in moralno dno. Gounodjeva Ave Maria vedno zaželjena, vedno dobrodošla. Ne naveličamo se je, kot se ne naveličamo dobrega belega kruha. Pri glasbenem organizmu in obliki stojita dva: Nemec in Francoz, Bach

in Gounod in še kdo! Ta kdo je naš profesor Osana. On jo je za ta koncert priredil. Pesem bo v latinščini podal solist Božo Cerar.

17. ZDRAVA MARIA, Anton Schwab. — Švab pa ni Nemec, ampak pristen Stajerc, če že ne napol Korošec. Po poklicu je bil zdravnik, živel je v Celju. Besedilo je Meškovo — Ksaver Meško. Oba stvaritelja te priljubljene Marijine pesmi sta bila po značaju mila, blaga in rahlo-čutna moža. In taka je ta pesem! Sveta glasbena preproščina z nesluteno učinkovitostjo. "K pokoju že dan se nagiba" tudi sedaj, danes — in mnogim izmed nas se dan življenja bliža pokoju. In v tem pristanu nas čaka Mati. Naj velja za nas vse: "Kot v dnevih mladostnih sedaj sklenem k molitvi roke." — Torej Svabova Zdrava Marija. Zbor, solo in orgle. Solist rahločutni — torej vreden pesmi — Blaž Potočnik.

18. POZDRAVLJENA, NEBES GOSPA, p. Hugolin Sattner, frančiškan, umrl 1934.

DOMA IN PO SVETU

V preteklih dveh tednih je bilo veliko razpravljanja, pa tudi razburjanja o predlogu sprememb za Social Security. Predsednik Reagan je predložil, da bi naj se pokojnina onih, ki gredo v pokoj z 62 leti, zmanjšala od sedanjih 80% polne pokojnine, do katere je zavarovanec upravičen z dopolnjenimi 65 leti, na 55%. Tako znižanje naj bi bilo uvedeno v celoti že s 1. januarjem

Ta pesem je precej v sredi modernih glasbenih tokov. Sattner — nadarjen, spreten in plodovit skladatelj — je vedno iskal in se oprijemal najnovejših glasbenih izsledkov in poti. Tako je s to pesmijo prinesel božji Materi "novega vina", vina iz najnovejših najboljših vinogradov muz. — Pesem je veličasten pozdrav, močan udar, neustrašeno bitje srca za Marijo. Posrečeno so jo izbrali za ključek koncerta. Besedilo je napisal p. Krizostom Sekovanič. Pozdravljena — je spontan izbruh srca ali valovanje koprnečih src. Ritmika, harmonija, modulacija in — najplemenitejši instrument — človeška grla: vse tebi, o Marija! — Vam, dragi udeleženci koncerta, hvala za prijazno razumevanje; prepričan sem, da ste zadovoljni. Čestitke in priznanje vam, dragi pevski zbor in prof. Osana! Peli ste z odprtimi srci za odprte ljudi. Naj vam bo ta uspeh v ponos in spodbudo! —

t zrnec

1982.

Predlog bi utegnil biti s čisto finančnega ozira za pokojninski sklad Social Security ugoden in učinkovit, je pa brez dvoma krivičen do vseh, ki so desetletja pridno delali in plačevali v Social Security sklade v pripravi, da bodo iz teh dobivali pokojnino, ko bodo dosegli določeno starost, in vse druge ugodnosti, ki jih zakon predvideva. V skladu

s tem so si izdelali načrte za starost, da bi to mogli uživati v miru in vsaj sorazmerni varnosti pred denarnimi stiskami. Predlog predsednika Reagana, če bi ga Kongres sprejel in uzakonil, bi preko vseh teh načrtov za starost potegnil debelo črto.

Naravno je torej, da je nastalo močno razburjenje med vsemi prizadetimi, protesti so začeli naravnost deževati tako v Belo hišo kot v Kongres. Kongres je predsednikov predlog z veliko večino odklonil kot nesprejemljiv. Predstavniki dom ga je v svoji resoluciji označil naravnost za prelo obveznosti in obljube zavarovancem Social Security. Nato se je umaknila tudi Bela hiša, njeni predstavniki so izjavili, da so vse točke predloga odprte razpravi in spremembam, za katere se bo odločila večina v Kongresu.

Ko se je razburjenje po umiku Bele hiše poglobilo, je postalo očitno, da večina javnosti in Kongresa tako trde spremembe zakona o Social Security zavrača, ker jih smatra za nepravilne. Razprava o Social Security s tem ni končana; nadaljevala se bo v prihodnjih mesecih; iz razprave se bo rodil predlog sprememb, ki bo v skladu s pravičnostjo skušal vrniti Social Security skladu za pokojnine in preživitve finančno zdravje.

* *

Veliko zanimanja je vzbudila tudi razprava o predsednikovem predlogu za triletno zaporedno znižanje zveznih dohodninskih davkov po 10%, skupno torej za 30% v teku treh let. Gospodarski krogi se bojijo, da bi zakonititev pred-

sednikovega predloga dala novo zagon inflaciji, zato svetujejo odložitev znižanja davka na konec tega ali celo na začetek prihodnjega leta in tudi tedaj v manjšem obsegu.

Ti pomisleki so ohladili tudi vneteže v sami predsedniškovi okolici, ko je postalo precej očitno, da so prevladali v Kongresu. Tako je sedaj v pripravi kompromis, ki bo predsedniku dal nekako 60-80 odstotkov tega, kar je on prvotno predložil.

* *

Gospodarska rast v prvih treh mesecih je bila veliko večja, kot so jo predvidevali, povpraševanje po kreditih in posojilih je rastlo, inflacijski pritisk se je začel večati. To je vodilo Federal Reserve Board do omejevanja razpoložljivosti kreditov in povišanja njihove cene. Banke so potisnile obresti za posojila

pretekli teden na 20,5%, kar je le 1% pod rekordne višine v preteklem decembru.

Sestmesečni "money market certificates", vloge z najmanj \$10.000, vloženi ta teden prinašajo 15,925% obresti, največ od 24. marca 1980.

Brezposelnost je na isti ravni že nekaj mesecev, inflacija se je pretekli mesec znižala na letno raven 5,1%, najnižjo od lanskega julija. V letošnjih mesecih februar, marec in april so cene vsakdanjih potrebščin rastle na letni ravni 8,2%, med tem ko so v zadnjih 12 mesecih povprečno rastle na letni ravni 10%. Proučevalci gospodarstva sodijo, da je popust inflacijskega pritiska začasen in da moramo biti pripravljeni na njegovo ponovno povečanje tekom prihodnjih mesecev.

(Iz Glasa ADZ)

V začetku vesolja silna eksplozija

Astronomi so prišli do zaključka, da je vesolje nastalo z velikansko eksplozijo pred nekako 20 milijardi let.

Po splošno priznani teoriji "velikega poka" je vesolje nastalo pri gigantski eksploziji, katere posledica je razširjajoči se prostor vesolja. Vesolje se širi, galaksije s strahotno hitrostjo lete stran od središča eksplozije, z njimi vred pa tudi naš drobni prašek snovi, ki mu ponosno rečemo sončni sistem. Če sledimo bežecim galaksijam v času nazaj, ugotavljajo astronomi, da se združijo v skupnem središču po 20 milijard let.

Takrat je bila vsa snov, ki je danes razpršena v brezmejnem prostoru, strnjena v izredno gosto maso, vrhč trilionov stopinj. V trenutku, ko je vesoljska "vodikova bomba" eksplodirala, se je začel odšteti čas: rojeno je bilo vesolje.

Dolgo časa so mnogi astronomi zavračali teorijo velikega poka in se zavzemali za teorije, po katerih naj bi bilo vesolje stalno in večno, brez začetka in konca. Toda dokazi, do katerih je prišla moderna znanost, so prepričali tudi najbolj trdovratne, da ima vesolje začetek.

Začetki teorije o velikem poka segajo v leto 1912, ko je astronom Vesto Melvin Slipher v Lowellovem observatoriju odkril, da galaksije beže z veliko hitrostjo v smeri proč od Zemlje. Naredil je spektralne posnetke galaksij in na njih zaznal "rdeči odmik", ki nakazuje veliko hitrost posnetega nebesnega telesa.

Ko je o svojem odkritju poročal na srečanju ameriških astronomov, ni nihče natančno vedel, kaj bo odkritje prineslo novega v znano podobo vesolja, vsi pa so se zavedali, da gre za izjemno pomembno novost.

Slipherjevo odkritje in tisti čas objavljeno šlovito Einsteinovo enačbo o splošni relativnosti je povezal nizozemski astronom Willem de Sitter in ju vgradil v svojo teorijo o razširjajočem se vesolju, v katerem galaksije z veliko hitrostjo bežijo od skupnega središča. Zanimivo je, da je Einstein sprva takšno aplikacijo svoje teorije zavračal, vendar je moral čez čas priznati, da nima prav.

Po sledi Sitterjeve teorije sta krenila astronom Edwin Hubble in Milton Humason. Na voljo sta imela takrat (po letu 1920) najmočnejši teleskop na svetu in sta lahko izmerila hitrosti in oddaljenosti mnogih galaksij, katerih Slipher še ni mogel opazovati.

Potrdila sta, da se galaksije oddaljujejo, nekatere s strahotno hitrostjo 100 milijonov

milij na uro. Hubble je leta 1929 prišel do odkritja, da se najbolj oddaljene galaksije gibljejo z največjimi hitrostmi, kar je kasneje postalo Hubblov zakon: bolj ko je galaksija oddaljena, hitreje se giblje.

Naslednji pomembni dokaz, ki je potrdil Slipherjevo teorijo, je prišel šele leta 1965. Pred petnajstimi leti sta Arno Penzias in Robert Wilson odkrila, da se Zemlja koplje v šibekem žarčenju, ki prihaja iz vseh smeri vesolja. Meritve so pokazale, da Zemlja sama ne more biti vir tega žarčenja, ampak da lahko izvira le iz vsega vesolja.

Presenečena fizika nista dojela, da je njuno odkritje odgovor na najbolj zanimivo skrivnost vesolja. Znanstveniki, ki so zagovarjali teorijo o velikem poka, so že dolgo predtem trdili, da je bilo vesolje takoj po poka podobno belo razžarjeni ognjeni krogli. Ko se je širilo in ohlajevalo, je ognjena krogla izgubljala sijaj, toda njeno žarčenje naj bi nikoli povsem ne izginilo in naj bi kot nekaj šibek odmev še vedno obstajalo v vesoljskem prostoru. Fizika Penzias in Wilson sta ujela prav te daljne odmeve rojstva vesolja. Žarčenje ima natančno vzorec valovne dolžine, kakršnega sodobna fizika pričakuje od svetlobe in vročine pri kozmični eksploziji.

Katoliške univerze napredujejo

Washington, D.C. — V letih 1970 do 1978 se je število vpisanih akademikov na katoliških univerzah in kolegijih zvišalo bolj kot pri drugih privatnih univerzah, tako poroča ustanova "Association of Catholic Colleges and Universities". Toda v istem obdobju je 22 katoliških univerz in kolegijev prenehalo delovati.

V jeseni 1978 je bilo na katoliških univerzah v ZDA vpisanih 535.000 akademikov, do čim jih je bilo v jeseni 1970 samo 450.000.

Na privatnih univerzah je leta 1978 študiralo skupno 2,4 milijone akademikov. Kot je znano, študentje na privatnih in katoliških univerzah ne uživajo nikakršnih davčnih ugodnosti za visoke stroške šolanja.

Podpirajte slovenski
verski mesečnik
Ave Maria!

"Poglej, tukaj v Ameriški Domovini je zopet oglaševanih nekaj prav poceni predmetov!"

"Tako priliko je treba izrabiti, da se prihrani nekaj dolarjev."

"Pomni, draga ženica, vsak cent se pozna, ki ga moreva prihraniti."

"Zato vsak uan pregledja Ameriško Domovino, ne samo novice in drugo berilo, ampak tudi oglase. Trgovci, ki oglašuje v Ameriški Domovini, je zanesljiv in pri njem kupujva."

The Holy Family Society of the U.S.A.

ONE FAIRLANE DRIVE JOLIET, IL. 60434

Since 1914...

... the Holy Family Society of the U.S.A. has been dedicated to the service of the Catholic home, family and community. For half-a-century your Society has offered the finest in insurance protection at low, non-profit rates to Catholics only

LIFE INSURANCE • HEALTH
AND ACCIDENT INSURANCE

Historical Facts

The Holy Family Society is a Society of Catholics mutually united in fraternal dedication to the Holy Family of Jesus, Mary and Joseph.

Society's Catholic Action Programs are:

1. Scholarships for the education of young men aspiring to the priesthood.
2. Scholarships for young women aspiring to become nuns.
3. Additional scholarships for needy boys and girls.
4. Participating in the program of Papal Volunteers of Latin America.
5. Bowling, basketball and little league baseball.
6. Social activities.
7. Sponsor of St. Clare House of Prayer

Družba sv. Družine

Officers

President	Joseph J. Konrad
First Vice-President	Ronald Zefran
Second Vice-President	Anna Jerisha
Secretary	Robert M. Kochevar
Treasurer	Anton J. Smrekar
Recording Secretary	Nancy Osborne
First Trustee	Joseph Sinkovec
Second Trustee	Frances Kimak
Third Trustee	Anthony Tomazin
First Judicial	Mary Riola
Second Judicial	John Kovas
Third Judicial	Frank Toplak
Social Director	Mary Lou Golf
Spiritual Director	Rev. David Stalzer
Medical Advisor	Joseph A. Zalar, M.D.

HOLY FAMILY SOCIETY OF THE U.S.A. MINUTES OF THE SUPREME BOARD ANNUAL MEETING FEBRUARY 28, 1981

(Continuation)

The reports of our Trustees followed, with our First Trustee, Joseph Sinkovec presenting the following report.

Mr. President, Rev. Father and Members of the Supreme Board:

The Trustees were at the bank this morning with the Treasurer and the Secretary. We checked all the securities of the Society and found everything in real good order. Things went pretty well the past six months for the Society even though the times are bad and many people are getting laid off. It shows that the office is doing one heck of a job. Thank you.

Joseph Sinkovec
First Trustee

Mr. Ronald Zefran made a motion to accept our Trustees report. Mr. Tomazin seconded the motion. Motion carried.

Our Third Trustee, Mr. Tomazin, was called to present his report.

Mr. President, Rev. Father and Board Members:

As Joe mentioned, we were down at the bank and found everything in order and it looks like the securities that were purchased are securities with a good yield. The report for the year is very good. Thank you.

Anthony Tomazin
Third Trustee

A motion made by Anton J. Smrekar and seconded by Anna Jerisha accepted our Third Trustee's report. Motion carried.

NEW BUSINESS

As the first order of New Business, our Secretary presented to the Board the following letters from the officers of Lodge No. 1, Lodge No. 6, Lodge No. 12 and Lodge No. 13. The letters are requesting funds for their upcoming activities for the year 1981.

Mr. Robert M. Kochevar, Secretary
Holy Family Society — U.S.A.
1 Fairlane Drive
Joliet, Illinois 60434

Dear Mr. Kochevar,

Our lodge would once again like to request the support of the Supreme Board in funding our fraternal activities. For the year 1981, we would like to petition the Board for the amount of \$1700.00. This amount will cover the expenses for the following lodge activities and obligations: Annual lodge dinner, annual picnic, mass and pallbearers for deceased members, lodge meeting expenses, charitable donations and other expenses which may be incurred during 1981.

In conclusion, the officers and members of Lodge No. 1, D.S.D., express their gratitude for all the help that we have received in the past and kindly ask for your continued support

in 1981.

Fraternally yours,
Holy Family Society-Lodge #1
Frank Golf, President
Carol Barbic, Secretary-Trea.

Dear Members of the Supreme Board:

The members of our lodge, the Holy Family Society No. 6, are very grateful for your financial assistance in the past and we come to you again with the hope that you will approve our request for the sum of \$300.00 to carry on our lodge activities and expenses as to assessments of honorary members, salaries and other minor expenses that might arise in 1981.

Thanking you in advance and hoping all of you are enjoying good health.

Fraternally yours,
Elizabeth Drasler
Secretary — Lodge No. 6

Mr. Secretary and Board Members:

St. Cecilia's Society, Lodge No. 12, requests assistance for their activities for the coming year. We have treated our members to dinner in January for our installation of officers. They all look forward to our trips or other functions.

This summer we plan on a trip to a play and dinner by bus. All the members that are able to go sure enjoy what we do for them, and have better attendance at our meetings because they seem to want to know what's going on with the Lodge.

Everyone thanks you for all you have done for us in previous years.

We are asking for \$500.00 to defray and help us to keep our members more active.

As ever,
Mary Riola, Secretary
St. Cecilia's Lodge No. 12

Members of the Supreme Board:

The officers and members of St. John's Lodge No. 13 kindly ask that the Supreme Board approve the funds needed for the lodge activities planned for this year in the amount of \$2,364.00. The activities that are held annually are:

Bowling Social, Golf Outing, Dinner and show at the Candle Light Playhouse, Christmas installation of officers. Other expenses are: Officers salaries, hall rental, donation to the church for Easter and Christmas, dues paid for members over 75, mass and flowers for deceased members, pallbearers, etc.

Hopefully this meets the Board's approval.
On behalf of the officers and members of St. John's Lodge, we thank you.

Fraternally yours,
Wilma Sinkovec
Secretary — Lodge No. 13

Robert M. Kochevar then made a motion that the Board approve all the requests for assistance for these lodges to help promote their activities for the coming year. Motion seconded by Ronald Zefran. Motion carried.

(To be continued)

NEW ENLARGED & REVISED EDITION!

SLOVENIAN INTERNATIONAL COOKBOOK

WOMEN'S GLORY - THE KITCHEN

To order, send \$6.00 including postage per copy to:

Slovenian Women's Union

431 N. Chicago Street — Joliet, Ill. 60432

GRDINOVA POGREBNA ZAVODA

1053 East 62 St. 431-2083

17010 Lake Shore Blvd. 531-6300

GRDINOVA TRGOVINA S POHIŠTVOM

15301 Waterloo Road 531-1235

LET YOUR LIFE INSURANCE WORK FOR YOU

American Mutual has a new concept which combines your life insurance with an exciting new benefit program. This program includes low interest certificate loans, low interest mortgage loans, scholarships, social activities, and recreational facilities provided by one of the largest Slovenian Fraternal Associations in Ohio. For further information, just complete and mail the below coupon.

To: American Mutual Life Assoc.
6401 St. Clair Ave.
Cleveland, Ohio 44103

My date of birth is

Name

Street

City..... State..... Zip.....

ANDREJ KOBAL:

SVETOVNI POPOTNIK PRIPOVEDUJE

Hujšo grozoto kot karkoli med ofenzivo smo občutili nekoga jutra pet ali šest dni po umiku. Po alarmu in zajtrku se je polk odpravil na dolgo pot proti vzhodu, da se ustavimo zaradi okrevanja in povečanja vrst po barakah v San Stino di Livenza. Še v delu mesteca Oderzo smo po drevoredni cesti na drogih med gostimi platanami videli to grozo, katere nismo mogli gledati, a pogledi so se neverjetno vračali na tisto stran. Z drogov, pritrjenih k drevesnim deblom, je viselo devet ali deset obešenec v italijanskih uniformah.

Nobenega glasu, le kak prvoten zamolkel vzklík; molčali smo brez vprašanja, brez opazke. Narednik Koenig, po rodu Bavarec, pa vnet avstrijski patriot, je edini imel pojasnilo. Obešenci niso bili Italijani, temveč Čehi, ki so izdali Avstrijo ter služili v armadi sovražnika. Med ofenzivo so naskočili z jurišem, kot se je reklo, in bili ujeti. Koenig je vedel povedati, da je bilo vsega osemdeset takih izdajalcev. Vsi so končali na vešalih.

Ne verjamem, da je Gazdič nalašč vodil polk skozi tisti pošastni drevored, da bi nam pokazal posledice izdajstva. Če bi bil pomislil pred odhodom polka, bi si bil najbrž izbral kako drugo cesto. Mogoče tudi sam ni vedel, kaj je ponoči izvršilo vojno sodišče.

Gazdičevega krstnega imena se ne spominim. Bil je pravoslavac, kot bi sodil po njegovem načinu prekrizanja z desne na levo, kar sem večkrat videl. Poznal sem ga mogoče bliže kot katerikoli drugi podrejeni vojak.

Zvedeti je moral, da razumem nemško, in naročil je, naj pridem k njemu vsako jutro; medtem ko mu je streljaj pripravljaval in prinašal zajtrk v posteljo, sem bral brzojavke in uradna poročila o vojnem stanju. Sprva sem se bal te "časti", a polkovnik je bil prijazen, poln vzpodbud in celo šal. Dva meseca čitanja jutranjih poročil ni bila izkušnja brez poznejših koristi.

San Stino je poletne mesece dobil precejšnje število dopolnilnega moštva in bati se je bilo, da komanda namerava še kako ofenzivo. Življenjske razmere so se vidno poslabšale in nikjer ni bilo od civilistov mogoče kaj kupiti. Ne samo, da jim je vojska vse vzela, iz sovraštva do nas bi nam ničesar ne dali in ne prodali niti za denar niti v zamenjavo za tobak ali karkoli je vojak imel.

Denar se kar nič več ni u-

porabljal. Avstrijskega nismo smeli dajati civilistom, okupacijskih zelencev, kot smo tistemu papirju rekli, pa trdovratno niso hoteli sprejeti. Tako smo kradli po njivah, ko je dozorevala koruza in jo pekli na žerjavici. Mnogo polj je bilo neobdelanih, a karkoli se je dobilo užitnega, smo vzeli.

Nekoč sem poizkusil srečo v hiši velike kmetije. Vrata v kuhinjo so bila odprta. Klical sem, pa brez odziva; zato sem vstopil. Na mizi pred menoj je stal krožnik in na njem meso polovice zajca. Gledal sem in še enkrat poklical, a zaman. Nisem mogel premagati skušnjave, del meso v torbo in odšel. Kakor mi je bila tečna jed nujno potrebna, sem kuhanega zajca poutil brez teka. Nikoli več v življenju nisem jedel zajčjega mesa.

Fantje so bolehalo in umirali od gladi, bolj pravilno rečeno od bolezni, ki jo pospešila oslabeleost zaradi stalnega pomanjkanja hrane. Zeleno, neočiščeno sadje, surovi pridelki, pokradeni z njiv in vrtov, so bili mogoče glavni vzrok griže.

Od te je umrl narednik Koenig, katerega je nepopoljšljivi patriotizem privedel do blaznosti. Ko sem ga zadnjič videl, je z glavo nizzdol ležal na kupu gnoja kot živ mrtvec. Na vročem soncu, ves moker, pokrit od muh, je govoril o slavni Avstriji. S prijatelji sem ga dvignil in odnesli smo ga na trato v senco. Drugi dan je na poti v bolnišnico izdihnil.

(Dalje)

Kupujte pri trgovcih, ki
oglašujejo v tem listu!
Svoji k svojim!

MALI OGLASI

APT. FOR RENT

368 E. 149 St. Call 731-8314
between 9 and 5.

(68-70)

For Rent

3 unfurnished rooms and bath. Adults. No pets. On E. 71 near St. Clair. Call 361-0989 after 4 p.m.

(68-76)

Parcela naprodaj!

na Richmond Hts.
136' x 109'. Kličite tel. št. 261-8291.

(68-71)

ČE SE SELITE

Izpolnite ta odrezek in ga nam takoj pošljite. Ni potrebno, da nam pišete pismo. Naslove menjamo dvakrat tedensko. Navedba starega naslova je nujna

AMERIŠKA DOMOVINA

6117 St. Clair Ave. Cleveland, Ohio 44103

Moj novi naslov:

MOJE IME:

Moj stari naslov:

PROSIMO, PISITE RAZLOČNO

MALI OGLASI

HOUSE FOR SALE

2 family home in good condition. 5 rooms up and 5 down. Holmes Ave. Middle 40's. Call 481-6882.

(66-71)

HOUSE FOR SALE

Euclid, off Lake Shore — 3 bedroom single. Double attached garage; ideal location near everything. Excellent condition. 731-0773.

(61-69)

INDIAN HILLS

EUCLID

Beat the bank. 12 1/4% assumable, variable mortgage. Beautiful 5 bedroom home in ideal Euclid location. New carpeting. Custom drapes. Recreation room and finished basement, and more. A must to see. In the 60's. Call JoAnn Kaifesh at 951-0480.

(X)

For Rent

Office space available at Beachland Medical Bldg. E. 200 St. & Lake Shore Blvd.

John Lokar

731-5515 after 4 p.m.

(60-71)

FOR RENT

5 room suite, up. Garage. Annual Lease. Near former Euclid Beach Park. Call 871-7513 after 6 p.m.

(X)

For Rent

Medical Office available at Beachland Medical Bldg. E. 200 and Lake Shore Blvd. Call Johnny Lokar 731-5515 after 4 p.m.

(60-71)

For Sale

3 Bedroom Ranch — air-conditioning. 75x225 lot. Call 486-0608

(65-68)

Wanted

Cleaning man or woman. 2 days a week. 1 day flower gardening. 268-4160 after 4:30 p.m.

(65-69)

HISA NAPRODAJ

6-sobna enodružinska z garažo za 1 1/2 avta, v collinwoodski okolici. Kličite 481-0509 med 6. in 8. uro zvečer.

(66-69)

Euclid's Pride

HORIZON HOUSE

23951 Lake Shore Blvd. All Executive Suites, Lake Views, 1-bdrm., \$255; 2 bdrm. \$275 and up. Don't Drive—Use RTA's Super Service. Walk to church or shopping. Strict Rules and Regulations. We Protect our Tenants. Senior Rates—No Children or Pets. Weekdays 10-6; Sat. and Sun. 12-6.

CIRCLE MANAGEMENT, INC. 261-1378

(67-69)

Custom-built beautiful brick, Swiss Chalet. 4 bedrooms, 2 wd. brng. fireplaces. Finished basement. 2 car attached garage. Whole house has intercom system. Patio, balcony over back yard and much more.

CENTURY 21

LEO BAUR

486-1655

(68-69)

SMYTHE CRAMER CO.

Euclid brick bungalow. Formal dining. Eat-in kitchen. New family room. Rec room. Double garage. Fenced yard. For details call Carl Ivec. 291-4330 or 531-3583.

(68-70)